



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Budżetu i Finansów

KBF.411.3.4.2023

Pan
Bohdan Pretkiel
Rzecznik Finansowy
Biuro Rzecznika Finansowego
ul. Nowogrodzka 47a
00-695 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003/KBF – Finansowanie i realizacja zadań związanych z edukacją klientów podmiotów
rynku finansowego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Biuro Rzecznika Finansowego (dalej także: Biuro RF lub Biuro), ul. Nowogrodzka 47A, 00-695 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bohdan Pretkiel, Rzecznik Finansowy od 7 grudnia 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Mariusz Golecki, od 12 października 2019 r. do 6 grudnia 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Finansowanie i realizacja zadań związanych z edukacją klientów podmiotów rynku finansowego
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, związanych z zakresem przedmiotowym kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontroler	Anna Patyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/42/2023 z 29 czerwca 2023 r.

(akta kontroli: tom I str.1)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r. Rzecznik Finansowy (dalej także: Rzecznik lub RF) podjął szereg działań edukacyjnych i informacyjnych realizując swoje zadania ustawowe w dziedzinie ochrony interesów klientów podmiotów rynku finansowego, określone w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej³.

Rzecznik Finansowy poprzez zwiększenie zatrudnienia w Wydziale Edukacji i Komunikacji zapewnił możliwość realizacji zadań ustawowych w latach 2022-2023. Biuro Rzecznika Finansowego identyfikowało istotne ryzyka na rynku finansowym, podejmując w tych obszarach działania edukacyjne i informacyjne kierowane do klientów podmiotów rynku finansowego, między innymi poprzez cyklicznie organizowane webinaria, komunikaty publikowane na stronie internetowej Biura i w mediach społecznościowych, kampanie w prasie, radiu i telewizji, spotkania z seniorami i uczniami szkół, udział w różnego rodzaju akcjach poświęconych zwiększaniu świadomości finansowej społeczeństwa. Koszty działalności edukacyjnej w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r. wyniosły 4902,4 tys. zł.

Przedstawiciele Rzecznika brali udział w posiedzeniach Rady Edukacji Finansowej oraz Zespołu roboczego ds. działań edukacyjnych utworzonego w ramach Rady Rozwoju Rynku Finansowego, uczestnicząc w konsultacjach, zgłaszając uwagi do projektów, opinie, stanowiska oraz przedstawiając informacje o podejmowanych

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej także: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1809; dalej także: ustawa o RF.

przez Rzecznika Finansowego działaniach edukacyjnych i informacyjnych. Ponadto uczestniczyli w Grupach roboczych ds. bezpieczeństwa płatności Narodowego Banku Polskiego (w tym w Zespole zadaniowym ds. rekomendacji w obszarze edukacji) oraz ds. strategii edukacji finansowej, co skutkowało między innymi przyjęciem przez Radę ds. Systemu Płatniczego 19 grudnia 2022 r. nowej, zmodyfikowanej listy rekomendacji dotyczących działań na rzecz ograniczania transakcji oszukańczych w płatnościach detalicznych w Polsce oraz przedstawieniem projektu Strategii Edukacji Finansowej dla Polski.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczą dwóch umów zawartych w 2021 r. z usługodawcą zewnętrznym odnośnie dokonania zakupów z pominięciem procedur wewnętrznych, a także zlecenia zadań z zakresu edukacji finansowej podmiotowi zewnętrznemu, pomimo że mogły one zostać wykonane siłami własnymi Biura RF. Ponadto w jednym przypadku stwierdzono realizację zadania polegającego na prowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych w oparciu o analizy rynku, mające potwierdzić ustalone koszty realizacji zadania, które prawdopodobnie nie zostały przeprowadzone.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że wystąpienie ww. nieprawidłowości miało miejsce przed rozpoczęciem kadencji obecnego Rzecznika Finansowego oraz ocenia pozytywnie działania Rzecznika podjęte w celu wzmocnienia nadzoru nad postępowaniami zakupowymi.

Rzecznik Finansowy nie wywiązał się w pełni z obowiązków sprawozdawczych wobec Rady Edukacji Finansowej (dalej także: Rada EF), przekazując sprawozdania kwartalne z realizacji zadań Funduszu Edukacji Finansowej (dalej także: Fundusz EF) za II i III kw. 2022 r. po upływie wymaganego terminu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR	Finansowanie i realizacja zadań związanych z edukacją klientów podmiotów rynku finansowego
Opis stanu faktycznego	Do końca 2022 r. Rzecznik Finansowy zobowiązany był do podejmowania działań w zakresie ochrony klientów podmiotów rynku finansowego na mocy art. 17 ust. 1 pkt 6 ustawy o RF⁴. Również do końca 2022 r. Rzecznik ustanowiony był dysponentem środków Funduszu Edukacji Finansowej, przeznaczonych na finansowanie edukacji w obszarze finansów, na podstawie przepisów rozdziału 4a ustawy o RF. Od 1 stycznia 2023 r. zadania ustawowe Rzecznika reguluje art. 17 ust. 1a pkt 1 ustawy o RF, do których należy m.in. inicjowanie i organizowanie działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie zwiększania świadomości finansowej społeczeństwa. Zadania Rzecznika były realizowane przez Wydział Edukacji i Komunikacji (dalej także: WEK)⁵ zgodnie z regulaminem organizacyjnym Biura Rzecznika Finansowego⁶, który określał zadania Wydziału m.in. w zakresie realizacji edukacji finansowej, a także obsługi Rzecznika w obszarze komunikacji, kontaktów z mediami oraz prowadzenia szkoleń i strony internetowej. Zadania Rzecznika

⁴ W brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2022 r.

⁵ Od 1 lipca 2023 r. zadania są realizowane przez Departament Edukacji i Komunikacji, na podstawie zarządzenia Nr 188 Prezesa Rady Ministrów z 7 czerwca 2023 r. w sprawie nadania statutu Biura Rzecznika Finansowego (M.P. poz.584) wraz z zarządzeniem Nr 245 Prezesa Rady Ministrów z 3 lipca 2023 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Biura Rzecznika Finansowego (M.P. poz. 631).

⁶ Zarządzenie RF nr 5/2020 z 27 kwietnia 2020 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego dla Biura Rzecznika Finansowego, ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami RF: nr 13/2020 z 3 czerwca 2020 r., nr 17/2020 z 16 lipca 2020 r., nr 8/2021 z 10 sierpnia 2021 r., nr 11/2021 z 10 listopada 2021 r. i nr 12/2022 z 13 czerwca 2022 r.

określone w rozdziale 4a ustawy o RF były realizowane przez Wydział Administracyjno-Finansowy (dalej także: WAF), w tym przez:

- Zespół Obsługi Funduszu Edukacji Finansowej (dalej także: ZEA), zgodnie z regulaminem organizacyjnym Biura RF, który określał zadania Zespołu, między innymi w zakresie obsługi i realizacji kierunków lub zadań z zakresu edukacji finansowej wyznaczonych przez Radę EF oraz obsługę administracyjną i prawną Funduszu EF i Rady EF;
- Zespół Finansowy (dalej także: ZFA), zgodnie z regulaminem organizacyjnym Biura RF, do jego zadań należało między innymi realizowanie obsługi księgowej Funduszu EF.

Nowe zadania Rzecznika Finansowego, określone w art. 17 ust. 1a pkt 1 ustawy o RF, formalnie przypisano do zadań Departamentu Edukacji i Komunikacji (dalej także: DEK) dopiero w zarządzeniu Rzecznika Finansowego nr 16/2023 z 12 października 2023 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego dla Biura RF. Rzecznik wskazał, że prace nad nowym regulaminem organizacyjnym nie mogły być rozpoczęte wcześniej z uwagi na brak pewności co do finalnego kształtu dokumentów regulujących funkcjonowanie Rzecznika Finansowego (dopiero 16 czerwca 2023 r. nastąpiła publikacja nowego statutu uwzględniającego zmiany wynikające z nowelizacji ustawy, a 3 lipca 2023 r. jego modyfikacji)⁷.

(akta kontroli tom. I str. 2, 6-7, 16-17, 61-172; tom III str. 138, 154, 275-435; tom V str. 1-18)

Zadania związane z edukacją klientów podmiotów rynku finansowego w WEK wykonywało od dwóch (stan na 31 grudnia 2021 r.) do sześciu pracowników (stan na 31 grudnia 2022 r. i 31 maja 2023 r.). Rzecznik Finansowy wyjaśnił, że 2-krotny wzrost liczby pracowników WEK wykonujących zadania związane z edukacją klientów podmiotów rynku finansowego w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., wynikał z:

- poszerzenia zakresu działań edukacyjnych i informacyjnych Biura RF, w związku z nowelizacją art. 17 ustawy o RF, co umożliwiło wprowadzenie w życie projektów dotyczących w szczególności edukacji studentów (program Akademia RF uruchomiony w 2023 r.⁸);
- planowania i koordynacji innych działań edukacyjnych, w szczególności akcji terenowych;
- przygotowywania od lutego 2023 r. codziennego, szczegółowego omówienia informacji branżowych z zakresu ochrony klientów na rynku finansowym dla kierownictwa Biura RF oraz WEK (obecnie DEK);
- reprezentowania RF w różnych grupach i zespołach roboczych (czterech na 31 maja 2023 r.) z zakresu edukacji;
- otrzymanego od RF zadania doprowadzenia do skompletowania składu Doradczego Komitetu Naukowego przy RF, w wyniku czego w marcu 2023 r. Komitet rozpoczął swoją działalność;
- rozpoczęcia w 2022 r. prac nad kolejną edycją *Konkursu o nagrodę RF na najlepszą rozprawę habilitacyjną i doktorską oraz pracę magisterską i licencjacką z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym* (ogłoszony 25 maja 2023 r.).

(akta kontroli: tom I str. 18-60, 173-178, 234-237, 238-242; tom II str. 46-50, 63-66; tom III str. 261-266; tom V str. 206-207)

⁷ Zarządzenie nr 188 Prezesa Rady Ministrów z 7 czerwca 2023 r. w sprawie nadania statutu Biuru Rzecznika Finansowego (M.P. poz. 584), zarządzenie nr 245 Prezesa Rady Ministrów z 3 lipca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie nadania statutu Biuru Rzecznika Finansowego (M.P. poz. 631).

⁸ Zarządzenie nr 7/2023 Rzecznika Finansowego z 22 czerwca 2023 r. w sprawie ustanowienia Akademii Rzecznika Finansowego.

Zadania związane z edukacją podmiotów rynku finansowego w okresie od września 2021 r. do września 2022 r. (13 miesięcy) realizowane były w WEK bez nadzoru kierownictwa Wydziału, z uwagi na brak dyrektora od września 2021 r. do lutego 2023 r. (16 miesięcy), zastępcy dyrektora od stycznia 2021 r. do września 2022 r. (21 miesięcy). Jak podał Rzecznik, we wskazanym okresie nadzór nad wykonywaniem zadań sprawowany był bezpośrednio przez Rzecznika Finansowego.

(akta kontroli: tom I str. 238-242; tom III str. 261, 265)

Zadania związane z obsługą Funduszu EF i Rady EF w latach 2021-2022 wykonywały trzy osoby zatrudnione w WAF (dwie osoby zapewniały obsługę księgową Funduszu EF i jedna osoba obsługę prawną Funduszu EF i Rady EF), co zdaniem Rzecznika odpowiadało potrzebom w tym zakresie.

Biuro RF identyfikowało na bieżąco obszary wymagające szczególnie intensywnych działań edukacyjnych i przedstawiało je w trakcie spotkań kierownictwa Biura. Na podstawie danych dotyczących przeprowadzonych interwencji, gromadzonych przez Wydział Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego (dalej także: WBK) i Wydział Klienta Rynku Ubezpieczeniowo-Emerytalnego (dalej także: WUE)⁹ ustalane były obszary, w jakich pod względem podmiotowym i przedmiotowym prowadzić należy działalność edukacyjną. Planowane działania edukacyjne zamieszczane były w *Planach działalności RF*¹⁰ na rok 2021, 2022 i 2023 i publikowane w *Biuletynie Informacji Publicznej* (dalej także: BIP) Rzecznika¹¹. W planach działalności na następny rok określano najbardziej podstawowe obszary działania Biura RF w kolejnym roku, w oparciu o informacje z lat ubiegłych. Działalność Biura RF nie ograniczała się do aktywności wskazanych w planach, co wynika ze specyfiki rynku finansowego oraz RF jako instytucji, której zadaniem jest odpowiadanie na pojawiające się problemy oraz nowe zagrożenia identyfikowane w ramach bieżącej działalności, w szczególności poprzez analizę spraw wpływających do Biura RF.

(akta kontroli: tom I str. 253, 255; tom II str. 73-82, 117-124, 150-156; tom III str. 137-152; tom IV str. 406-411, tom V str. 126-131, 208-244)

Biuro RF podejmowało działania edukacyjne i informacyjne skierowane do klientów podmiotów rynku finansowego w postaci: organizowanych cyklicznie webinarów (edukacyjnych spotkań online), komunikatów publikowanych na stronie internetowej urzędu <https://rf.gov.pl/> i w mediach społecznościowych¹². Ponadto prowadzono:

- w 2021 r. działania w postaci: podcastów edukacyjnych publikowanych na stronie internetowej Biura RF, konkursu na najlepszą pracę naukową (adresowanego do studentów i przedstawicieli środowiska akademickiego), udziału ekspertów Biura RF w Dniu Otwartym Notariatu (podjęte również w 2022 r.), kampanii informacyjnej o działalności RF w telewizji, radiu i w prasie;
- w okresie od 2022 r. do 31 maja 2023 r. działania w postaci kampanii informacyjnych w prasie, udziału przedstawicieli Biura RF w konferencjach naukowych i branżowych w celu prezentowania stanowiska Rzecznika w sprawach ważnych dla klientów, akcji edukacyjnych organizowanych

⁹ Protokoły oględzin Bazy Ubezpieczeń Gospodarczych (BUG) z 6 listopada 2023 r. nr KBF.411.3.4.2023 i Bazy Bankowo-Kapitałowej (BBK) z 13 listopada 2023 r. nr KBF.411.3.4.2023.

¹⁰ Załącznik do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 września 2010 r. w sprawie planu działalności i sprawozdania z jego wykonania (Dz. U. nr 187 poz. 1254); dalej także: rozporządzenie w sprawie planu i sprawozdania.

¹¹ <https://bip.rf.gov.pl/download/2209/39226/PlandzialalnoscBRF.pdf>
<https://bip.rf.gov.pl/download/209/42881/PlandzialalnoscBRFna2022r.pdf>
<https://bip.rf.gov.pl/download/209/47041/PlandzialalnoscBiuraRzccznikaFinansowego2023.pdf>

¹² Rzecznik Finansowy prowadzi swoje profile na portalach: Facebook, Instagram, LinkedIn, X (wcześniej Twitter), gdzie na bieżąco informuje o swoich działaniach, a także o wydarzeniach ważnych z punktu widzenia klientów.

w różnych miejscowościach w Polsce, podczas których pracownicy Biura RF wygłaszali prelekcje skierowane przede wszystkim do seniorów i młodzieży, udziału w spotkaniach międzyinstytucjonalnych grup roboczych do spraw edukacji finansowej.

(akta kontroli: tom I str. 253, 255-256; tom II str. 57-58, 61-62, 67-72)

Szczegółowym badaniem objęto pięć inicjatyw RF o charakterze edukacyjno-informacyjnym, zleconych do realizacji wykonawcom zewnętrznym w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r. na łączną kwotę 263,6 tys. zł, dotyczących organizacji:

- w 2021 r. webinarów prowadzonych przez Biuro RF (31,15 tys. zł) i V edycji Konkursu o nagrodę RF za najlepszą rozprawę habilitacyjną i doktorską oraz pracę magisterską i licencjacką z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym (31,15 tys. zł) na łączną kwotę 62,3 tys. zł,
- w okresie od grudnia 2022 r. do stycznia 2023 r. kampanii edukacyjnej w prasie na łączną kwotę 135,4 tys. zł,
- w 2023 r. spotkania edukacyjnego z seniorami w Legnicy, w ramach cyklu spotkań edukacyjnych RF *Codziennie na straży Twoich Finansów* – zakup usługi cateringu (2,4 tys. zł) oraz realizacji filmu promującego działalność RF (63,5 tys. zł) na łączną kwotę 65,9 tys. zł.

Zamówienia realizowano według *Zasad dotyczących przygotowania i prowadzenia postępowania w trybie wyłączenia ze stosowania ustawy*, określonych w rozdziale 4 zarządzenia nr 6/2019 RF. Wyboru podwykonawców dokonano na podstawie przeprowadzonych analiz rynku (z wyjątkiem inicjatywy zleconej do realizacji w okresie od grudnia 2022 r. do stycznia 2023 r., gdzie w części zamówienia dotyczącej publikacji ogłoszeń w tygodnikach lokalnych nadzorowanych przez Polska Press Sp. z o.o. zrezygnowano z procedury rozeznania rynku, ponieważ było to jedyne przedsiębiorstwo w Polsce mogące zaoferować druk ogłoszenia społecznego w dziennikach regionalnych kolportowanych na terenie całego kraju), a kryterium oceny ofert była proponowana cena. Nie stwierdzono nieprawidłowości przy wyborze wykonawców do realizacji trzech z pięciu badanych inicjatyw RF, zleconych w 2022 r. i 2023 r. (kampanii edukacyjnej w prasie, zakupu usługi cateringu na spotkanie edukacyjne z seniorami w Legnicy, w ramach cyklu spotkań edukacyjnych RF *Codziennie na straży Twoich Finansów* i realizacji filmu promującego działalność RF).

Ustalenia dotyczące przeprowadzenia analizy rynku i wyboru wykonawcy dwóch inicjatyw RF zleconych w 2021 r. (organizacji webinarów prowadzonych przez Biuro RF i organizacji V edycji Konkursu o nagrodę RF za najlepszą rozprawę habilitacyjną i doktorską oraz pracę magisterską i licencjacką z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym) zostały szczegółowo przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1a-b).

(akta kontroli: tom II str. 522-616; tom III str. 1- 126, 205-260, 458-477; tom IV str. 1-14; tom V str. 183-187)

Rzecznik Finansowy wskazał, że w ramach budżetu Biura RF nie ma z góry określonego precyzyjnie budżetu na realizację działań w obszarze edukacji i informacji, co wynika z przyjętego (od wielu lat) sposobu organizowania i planowania wydatków. W związku z tym, mając na względzie zasady wydatkowania środków, jednostki każdorazowo - gdy pojawia się konieczność wydatkowania środków - zgłaszają zapotrzebowanie, które jest poddawane analizie przez WAF (obecnie Departament Organizacyjno-Finansowy). Dopiero w razie jego akceptacji możliwe jest przeznaczenie środków na konkretne działanie. Dzieje się tak również w przypadku pełnej zgodności podejmowanych działań z planem finansowym.

Rzecznik zaznaczył, że *projektowane działania każdorazowo były analizowane pod kątem zasady oszczędnego wydatkowania środków. Z tego względu, w porównaniu do praktyk z lat wcześniejszych, rezygnowano z kosztochłonnego outsourcingu na rzecz działania siłami własnymi pracowników.*

(akta kontroli: tom I str. 253, 256; tom IV str. 113, 116-117)

Rzecznik sporządzał sprawozdania z wykonania planów działalności (wg załącznika do rozporządzenia w sprawie planu i sprawozdania), w których wskazane były działania edukacyjne i informacyjne oraz wykonanie planów w obszarze edukacji i informacji finansowej za rok 2021 i 2022, po zakończeniu każdego roku do końca kwietnia, oraz złożył oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za poprzedni rok, które zostały opublikowane w BIP Rzecznika¹³, zgodnie z art. 70 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁴. Stosownie do art. 34 ust. 1 ustawy o RF, Rzecznik Finansowy składał corocznie Prezesowi RM oraz Ministrowi Finansów (dalej także: MF) sprawozdanie ze swojej działalności w 2021 r. i 2022 r. oraz uwagi o stanie przestrzegania prawa i interesów klientów podmiotów rynku finansowego, a także sprawozdanie z działalności w 2021 r. i 2022 r. finansowanej ze środków Funduszu Edukacji Finansowej wraz z informacją o wykorzystaniu środków Funduszu, w których wskazane były podjęte w danym roku działania edukacyjne i informacyjne¹⁵. Sprawozdania zostały opublikowane na stronie internetowej RF¹⁶.

(akta kontroli: tom I str.253, 256; tom II str. 83-116, 125-149, 157-190, 510-513)

Określone w art. 17 ust. 1 pkt 6 ustawy o RF zadania inicjowania i organizowania działalności edukacyjnej i informacyjnej w dziedzinie ochrony interesów klientów podmiotów rynku finansowego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r. były realizowane zarówno przez pracowników Biura RF, jak i przez wykonawców zewnętrznych. Łączny koszt realizacji zadań w tym okresie wyniósł 4902,4 tys. zł.

Największe wydatki na działania edukacyjne i informacyjne poniesiono w 2021 r. w wysokości 3921,4 tys. zł, w tym 78% stanowiły wydatki na kampanię medialną w telewizji, radiu i prasie, zrealizowaną przez wykonawców zewnętrznych w kwocie 3059,1 tys. zł¹⁷.

W porównaniu do 2021 r. wydatki na działania edukacyjne i informacyjne zrealizowane w 2022 r. (409,2 tys. zł) spadły ponad dziewięciokrotnie. Najwyższy wydatek w wysokości 135,4 tys. zł (33,1%) dotyczył zamówienia na kampanię edukacyjną w prasie, zrealizowaną w okresie od grudnia 2022 r. do stycznia 2023 r. (rozpowszechnianie informacji o kompetencjach RF, promocja działalności RF). Spadek wysokości wydatków w 2022 r., w ocenie RF, wynika z wysokich sum wydatków poniesionych w 2021 r., tj. *zaplanowanych i zrealizowanych za kadencji poprzedniego RF kosztownych działań informacyjnych w postaci między innymi spotów telewizyjnych. Od 2022 r. działania tego rodzaju nie były podejmowane z powodu istotnych wątpliwości co do zasadności wydatkowania znacznych kwot na,*

¹³ <https://bip.rf.gov.pl/rf/kontrola-zarzadcza/7863.Kontrola-zarzadcza.html>

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.; dalej także: ufp.

¹⁵ Sprawozdanie z działalności finansowanej ze środków likwidowanego Funduszu wraz z informacją o wykorzystaniu środków likwidowanego Funduszu za rok 2022 złożone zostało 31 stycznia 2023 r., zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o rozpatrywaniu informacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2640); dalej także: ustawa zmieniająca.

¹⁶ <https://rf.gov.pl/o-nas/sprawozdania/>

¹⁷ Produkcja dwóch 30-sekundowych filmów oraz współpraca ze stacjami telewizyjnymi, radiem i prasą w ramach kampanii informacyjnej mającej na celu zwiększenie wiedzy i świadomości konsumentów co do zagrożeń na rynku finansowym, zmianę postaw i zachowań finansowych konsumentów, promocję i upowszechnienie informacji o działalności Biura RF - objęte kontrolą NIK nr I/22/001/KST – Funkcjonowanie wybranych jednostek sektora finansów publicznych wykonujących zadania analityczne, doradcze, eksperckie i badawcze.

w gruncie rzeczy, krótkoterminowe działania informacyjne. W związku z tym, samo porównanie wydanych kwot, z uwagi na efekt bazy, prowadzi do wniosku o znacznym spadku wydatków, co jednak nie przekładało się na znacząco mniejszą liczbę podjętych działań¹⁸. Ponadto pod koniec 2021 r. i w 2022 r. nastąpiły odejścia pracowników, co również w oczywisty sposób wpłynęło na aktywność Wydziału.

Określone w art. 17 ust. 1a pkt 1 ustawy o RF zadania w zakresie inicjowania i organizowania działalności edukacyjnej i informacyjnej dotyczącej zwiększania świadomości finansowej społeczeństwa w okresie od stycznia do maja 2023 r. realizowane były przez pracowników Biura RF (wzrost samodzielnie realizowanych zadań od 2022 r.) i przez wykonawców zewnętrznych, a ich koszty wyniosły 571,9 tys. zł. Najdroższym projektem zrealizowanym przez Rzecznika Finansowego w okresie od 1 stycznia do 31 maja 2023 r. był udział w kongresie *Impact'23* w dniach 10-11 maja 2023 r. w Poznaniu, którego koszt wyniósł 387 tys. zł, co stanowiło 67,7% ogółu poniesionych na ten cel wydatków (udział 5000 osób oraz transmisja online).

Rzecznik wskazał, że w 2023 r. nastąpiła aktywizacja z uwagi na rozbudowę zespołu oraz rozszerzenie możliwości działania RF w obszarze edukacji, w związku z nowelizacją ustawy. Nadto od lutego 2023 r. zatrudniony został dyrektor w WEK, co spowodowało podjęcie bardziej prężnych działań [...]. Ponadto działania były podejmowane w większej mierze przez pracowników niż przez podmioty zewnętrzne (gdzie było to możliwe), co wpływało na zwiększenie oszczędności, mimo rozbudowy zespołu.

(akta kontroli: tom I str.-243-252; tom II str. 204-216; tom III str. 267-274, tom IV str. 114, 117-118; tom V str. 195-205, 245-268)

W 2021 r. zrealizowano 87 działań informacyjno-komunikacyjno-edukacyjnych, w tym między innymi 18 webinarów z ekspertami wewnętrznymi, poświęconych tematyce finansów osobistych i ubezpieczeń (średnio w jednym webinarium uczestniczyło 194 słuchaczy), przeprowadzono *Konkurs na najlepszą pracę doktorską, magisterską, licencjacką i podyplomową z dziedziny ubezpieczeń gospodarczych i społecznych* (w V edycji Konkursu oceniane były 42 prace), zorganizowano *Dzień Otwarty Notariatu 2021* – ogólnopolską akcję edukacji prawnej pod hasłem *Porozmawiaj z notariuszem, jak zadbać o swój majątek. Bo warto zaufać profesjonalistom*, gdzie dyżur pełnili eksperci Wydziału Pozasądowego Rozwiązywania Sporów Biura RF, którzy przedstawili zalety i możliwości polubownych rozstrzygnięć w sporach z instytucjami finansowymi (w szczytowym punkcie udostępniono informacje 4,5 tys. osobom, a poprzez infolinię udzielono ok. 4 tys. porad prawnych).

(akta kontroli: tom. II str. 83-112, 157, 169-174; tom V str. 255-257)

W 2022 r. zrealizowano 68 działań informacyjno-komunikacyjno-edukacyjnych, w tym między innymi 8 webinarów z ekspertami wewnętrznymi, poświęconych tematyce finansów osobistych (średnio w jednym webinarium uczestniczyło 178 słuchaczy), zorganizowano *Dzień Otwarty Notariatu 2022* – ogólnopolską akcję edukacji prawnej pod hasłem *Porozmawiaj z notariuszem, jak zadbać o swój majątek. Bo warto zaufać profesjonalistom*¹⁹ (7,3 tys. wyświetleń streamingu). Dodatkowo:

- przedstawiciele RF wzięli udział w konferencji *V Forum Wizja Rozwoju* w dniach 20-21 czerwca 2022 r., poprzez uczestnictwo w panelach dyskusyjnych oraz promowanie działalności Biura RF w ramach całodziennego stanowiska

¹⁸ W 2021 r. zrealizowano 87, a w 2022 r. 68 działań informacyjno-komunikacyjno-edukacyjnych.

¹⁹ Porozumienie o współpracy zawarte 3 listopada 2022 r. nr 47/RF/2022 w związku z wyrażeniem przez RF woli współuczestnictwa w wydarzeniu jako Partnera Merytorycznego, bez wsparcia finansowego.

informacyjnego (około 80 punktów programu, wydarzenie rokrocznie gromadzi około 5 tys. uczestników);

- Rzecznik był partnerem jubileuszowego *Kongresu Regulacji Rynków Finansowych FinReg 2022*. Konferencja, której organizatorem był Instytut Allerhanda, odbyła się w dniach 12-13 października 2022 r. Przedstawiciele RF wzięli udział w dwóch panelach, w tym *Stabilność finansowa oczami rynku i klienta usług finansowych* (70 prelegentów oraz uczestnicy),
- Rzecznik był współorganizatorem konferencji *ESG²⁰ in Fintech*, zorganizowanej 29 listopada 2022 r. przez Fundację na rzecz innowacji FinTech Polska. Podczas wydarzenia wystąpił Zastępca Rzecznika oraz odbyła się dyskusja ekspercka – obie poświęcone ochronie nabywców instrumentów finansowych związanych ze zrównoważonymi finansami (ponad 20 panelistów, uczestnicy stacjonarni i online).

Ponadto w ramach współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce 7 grudnia 2022 r. zorganizowano spotkanie przedstawicieli sieci i punktów informacyjnych, na których omówiono wyzwania związane z edukacją i komunikacją społeczną w perspektywie Komisji oraz RF (udział wzięło ok. 40 osób).

W 2023 r. w ramach realizowanych działań edukacyjno-informacyjnych Rzecznik uczestniczył między innymi w:

- *XXIV Konferencji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego* 31 marca 2023 r. (wystąpienie plenarne Zastępcy Rzecznika oraz pracowników Biura RF poświęcone nowym technologiom na rynku finansowym), koszt organizacji panelu *Nowe technologie w praktyce działalności Rzecznika Finansowego* wyniósł 20 tys. zł (udział 350 osób);
- spotkaniu ekspertów Rzecznika Finansowego ze studentami na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie 18 maja 2023 r. (prelekcje poświęcone roli i działalności RF w systemie ochrony praw klienta podmiotów rynku finansowego), poniesiony koszt 2,5 tys. zł dotyczył cateringu i delegacji (udział 110 osób);
- *Kongresie Prawa Bankowego i Technologii Finansowych* na Uniwersytecie Warszawskim 23 maja 2023 r. (udział w dyskusji panelowej poświęconej wykluczeniu finansowemu w dobie cyfryzacji bankowości), bezkosztowo – organizacja we własnym zakresie (blisko 30 prelegentów oraz słuchacze);
- *II Kongresie Prawa Konsumenckiego* w Warszawie, organizowanym przez *Puls Biznesu* 23 maja 2023 r. (udział w dyskusji panelowej poświęconej nieautoryzowanym transakcjom), bezkosztowo – organizacja we własnym zakresie (ponad 20 prelegentów oraz słuchacze);
- *Cashless Congress Digital Era²¹* w Warszawie 30-31 maja 2023 r. (udział w dyskusjach poświęconych proporcjonalności w ochronie klienta rynku finansowego oraz nieautoryzowanym transakcjom płatniczym) współfinansowanie w wysokości 15,9 tys. zł (udział 108 prelegentów oraz słuchaczy).

(akta kontroli: tom II str. 125-142, 180, 187-190, tom IV str.121-128; tom V str. 247-254)

Rzecznik Finansowy współpracował z innymi instytucjami (podmiotami) chroniącymi interesy klientów podmiotów rynku finansowego, w tym z:

- Komisją Nadzoru Finansowego (dalej także: KNF) – w obszarze działalności ubezpieczeniowej, która w 2022 r. polegała (podobnie jak w latach

²⁰ ESG (z ang. Environmental – środowisko, Social – społeczeństwo; Governance – ład korporacyjny).

²¹ XI Edycja Kongresu Bezgotówkowego Era Cyfrowa.

poprzednich)²² na wymianie spostrzeżeń i przekazywaniu propozycji w zakresie zwiększenia ochrony klientów oraz wymianie informacji z zakresu funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego. W 2022 r. RF brał udział w konsultacjach publicznych nad projektami: Rekomendacji dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych, Rekomendacji U dotyczących dobrych praktyk w zakresie bancassurance²³, Rekomendacji dla zakładów ubezpieczeń dotyczących oceny odpowiedniości ubezpieczenia na życie z elementem inwestycyjnym, przedstawiając szereg propozycji zmian oraz uzupełnień przedłożonych projektów, które w znacznej części zostały uwzględnione w przyjętej wersji rekomendacji. Rzecznik prowadził także rozmowy i spotkania z KNF dotyczące brzmienia uchwały Sądu Najwyższego o sygn. akt III CZP 119/22 w sprawie dopuszczalności uwzględniania rabatów w ramach odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, których efektem było przygotowanie przez RF analizy prawnej poświęconej tej uchwale²⁴.

- Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: UOKiK) – w 2022 r. odbyły się spotkania konsultacyjne z przedstawicielami UOKiK, celem wymiany spostrzeżeń w zakresie dostrzeżonych naruszeń praw konsumentów na rynku usług ubezpieczeniowych, w tym w szczególności w zakresie występujących nieprawidłowości w obszarze likwidacji szkód komunikacyjnych.
- Polską Izbą Ubezpieczeń – w 2022 r. RF, w ramach konsultacji nad uregulowaniem kwestii dotyczącej umowy ubezpieczenia OC pojazdu oddanego w leasing, przekazał swoje uwagi i sugestie.
- Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Polskim Biurem Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym – którym w 2022 r. (podobnie jak w latach poprzednich) na bieżąco przekazywał stanowiska prawne i opinie, co do przedstawionych problemów w stosowaniu przepisów z zakresu działalności ubezpieczeniowej.

Ponadto, w okresie od 2022 r. do maja 2023 r. Rzecznik i pracownicy Biura RF brali udział w następujących projektach:

- w 2022 r. RF przystąpił do akcji informacyjno-edukacyjnej polskich urzędów, której celem było zapewnienie obywatelom Ukrainy praw konsumenckich przysługujących wszystkim obywatelom Polski i Unii Europejskiej. W ramach akcji RF wraz z sześcioma innymi instytucjami (Europejskie Centrum Konsumentów, KNF, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Urząd Ochrony Danych Osobowych, UOKiK i Urząd Transportu Kolejowego) przygotowali informacje dla uchodźców z Ukrainy²⁵;
- w 2023 r. pracownicy Biura RF uczestniczyli w spotkaniu edukacyjnym z seniorami w Legnicy (28 lutego 2023 r.) i w olimpiadzie wiedzy konsumenckiej w Legnicy (1 marca 2023 r.), gdzie prowadzili wykłady, obok przedstawicieli innych instytucji (m.in. UOKiK). RF włączył się także w kampanię *Global Money Week* (GMW), której organizatorem jest Międzynarodowa Sieć do spraw Edukacji Finansowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

²² Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy oraz przekazywania dokumentów i informacji pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego a Rzecznikiem Finansowym zawarte 29 czerwca 2022 r. na czas nieokreślony.

²³ Bancassurance (z ang. *bankowość ubezpieczeniowa*) – współpraca instytucji bankowej i ubezpieczeniowej polegająca na pośrednictwie banków w sprzedaży usług ubezpieczeniowych (np. sprzedaż polis ubezpieczeniowych w formie indywidualnej lub grupowej klientom banku).

²⁴ Komentarz Rzecznika Finansowego – Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6.10.2022 r. (sygn. akt. III CZP 119/2022) publikacja 9 lutego 2023 r.: <https://rf.gov.pl/2023/02/09/komentarz-rzecznika-finansowego/>.

²⁵ Światowy dzień konsumenta dla Ukraińców publikacja z 15 marca 2022 r.: <https://rf.gov.pl/2022/03/15/swiatowy-dzien-konsumenta-dla-ukraincow/>

(OECD/INFE²⁶), poświęconą zwiększaniu świadomości finansowej społeczeństwa, a w szczególności młodzieży²⁷. W ramach tegorocznej 11 edycji kampanii w dniach 21-22 marca 2023 r. RF zorganizował spotkania edukacyjne dla seniorów i uczniów szkół średnich w Zamościu oraz przygotował dla uczniów w całej Polsce scenariusze zajęć, dotyczące tematów związanych z edukacją finansową oraz rynkiem finansowym²⁸.

(akta kontroli: tom I str.253, 257-258; tom II str. 191-203, 217-314; tom IV str. 154-163; tom V str. 207)

W grudniu 2022 r. przeprowadzono badanie opinii publicznej dotyczące *Analizy sytuacji finansowej Polaków, w tym kredytobiorców, a także ich oczekiwań i oceny działalności państwa w związku z sytuacją na rynku kredytów hipotecznych*, zawierające pytania odnośnie wiedzy klientów podmiotów rynku finansowego. Dnia 22 grudnia 2022 r. zorganizowano panel z udziałem ekspertów gospodarczych, przedstawicieli administracji publicznej i innych uczestników sektora finansowego. Wyniki badań oraz konkluzje z dyskusji zawarto w raporcie podsumowującym projekt, który udostępniono na stronie internetowej RF²⁹. Rzecznik poinformował o wynikach raportu na konferencji *Organizacje konsumenckie i rzecznicy konsumentów w systemie ochrony konsumentów w Polsce. Prawo - praktyka - problemy - potrzeby*, która odbyła się w dniach 19-20 października 2023 r. na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz o wykorzystaniu wniosków z raportu przy tworzeniu przez RF strategii 5-letniej (na lata 2024-2028), między innymi w zakresie formułowania zapisów dotyczących działalności legislacyjnej, edukacyjnej i promocyjnej.

(akta kontroli: tom I str.253, 258, tom II str. 315-353; tom IV str. 109-112)

W 2020 r. Rzecznik informował o ilości wniosków interwencyjnych otrzymanych od osób, które czują się wprowadzone w błąd (tzw. misseling) przez banki i biura maklerskie na etapie oferowania możliwości inwestycji w obligacje Getback oraz o prowadzonych przez RF postępowaniach interwencyjnych³⁰.

W 2021 r. RF informował klientów Idea Bank S.A. i inne podmioty rynku finansowego, którzy nabyli obligacje spółki GetBack S.A., o zbliżającym się terminie przedawnienia roszczeń w stosunku do tych podmiotów³¹.

W 2022 r. opublikowano materiał edukacyjno-informacyjny³² oraz poradnik informacyjny dla klientów podmiotów rynku finansowego dotyczący Funduszu Wsparcia Kredytobiorców i możliwości skorzystania z takiego wsparcia³³, na

²⁶ International Network on Financial Education (INFE).

²⁷ *Rzecznika finansowy partnerem 11 edycji Global Money Week* publikacja 20 kwietnia 2023 r.: <https://rf.gov.pl/2023/04/20/rzecznika-finansowy-partnerem-11-edycji-global-money-week/>

²⁸ Publikacja w zakładce Edukacja: <https://rf.gov.pl/o-nas/edukacja/scenariusze-zajec/>

²⁹ Badanie opinii publicznej przeprowadzone na zlecenie Rzecznika Finansowego. Analiza sytuacji finansowej Polaków, w tym kredytobiorców. Badanie przeprowadzone w grudniu 2022 r. publikacja: <https://rf.gov.pl/wp-content/uploads/2023/06/Raport-31.05.2023.pdf>

³⁰ Informacja Działania Rzecznika Finansowego w „sprawie Getback”, publikacja 31 stycznia 2020 r.: <https://rf.gov.pl/2020/01/31/dzialania-rzecznika-finansowego-w-sprawie-getback/>.

³¹ Komunikat Rzecznika Finansowego w przedmiocie możliwego terminu przedawnienia roszczeń dotyczących sprzedaży obligacji GetBack S.A., publikacja 24 marca 2021 r.: <https://rf.gov.pl/2021/03/24/komunikat-rzecznika-finansowego-w-predmiocie-mozliwego-terminu-predawnienia-rozszecen-przeciwko-idea-bank-s-a-oraz-getin-noble-bank-s-a-dotyczacych-sprzedaży-obligacji-getback-s-a/>.

³² *Wcześniejsza spłata kredytu – skarg mniej, problem nadal ważny*, publikacja 24 czerwca 2022 r.: <https://rf.gov.pl/2022/06/24/wczesniejsza-splata-kredytu-skarg-mniej-problem-nadal-wazny/>.

³³ *Fundusz Wsparcia dla kredytobiorców. Poradnik dla klientów podmiotów rynku finansowego*, publikacja 1 sierpnia 2022 r.: <https://rf.gov.pl/2022/08/01/fundusz-wsparcia-kredytobiorcow-poradnik-dla-klientow-podmiotow-rynku-finansowego/>; *#RFdlaKredytobiorców – wsparcie finansowe z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców*, publikacja 23 maja 2022 r.: <https://rf.gov.pl/2022/05/23/rfdlakredytobiorcow-wsparcie-finansowe-z-funduszu-wsparcia-kredytobiorcow/>.

podstawie zidentyfikowanych problemów w zakresie zmian stopy procentowej kredytów hipotecznych i jej następstw, dotyczących wcześniejszej spłaty kredytu hipotecznego oraz zwrotu pozaodsetkowych kosztów kredytu hipotecznego przy jego wcześniejszej spłacie oraz trudności klientów w spłacie zobowiązań.

W 2023 r. zaktualizowano poradnik Rzecznika Finansowego *Inwestycje w obligacje nie zawsze bezpieczne* z 2017 r.³⁴ Ponadto Departament Klienta Rynku Bankowego i Kapitałowego przeprowadził analizę pod kątem możliwości reprezentowania grupy klientów Getin Noble Banku S.A. w dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o RF, oraz opublikowano komunikaty i materiał informacyjny w formie pytań i odpowiedzi dotyczących zgłaszania wierzycielności w ramach postępowania upadłościowego Getin Noble Banku S.A.³⁵

Rzecznik Finansowy wskazywał również na problemy wynikające z nabywania kryptowalut³⁶, zwracając uwagę na zróżnicowane ryzyka inwestycyjne.

(akta kontroli: tom II str. 357-443; tom III str. 127-130)

Realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych przez RF odbywała się na bieżąco w ramach kompetencji komórek organizacyjnych Biura RF, wydziałów merytorycznych: WBK i WUE. Do najważniejszych źródeł identyfikacji obszarów wymagających podjęcia działań edukacyjnych i informacyjnych należały analizy: rodzajów spraw wpływających do WBK i WUE w ramach bieżącej działalności związanej z obsługą spraw klientów, w tym w szczególności w ramach udzielanych porad (mailowych i telefonicznych oraz na infolinii konsumenckiej prowadzonej przez WUE), interwencji, istotnych poglądów, skarg nadzwyczajnych, wniosków o wytoczenie powództwa czy przystąpienia do sprawy, orzecznictwa i przepisów z tym związanych, wewnętrznych raportów przygotowywanych przez pracowników WBK i WUE, statystyk i sprawozdań z bieżącej działalności WBK i WUE, w tym struktury rodzajów spraw wpływających do tych departamentów, informacji medialnych i zapytań dziennikarzy wpływających do Biura RF, doktryny prawa i orzecznictwa oraz udział w wydarzeniach branżowych, w szczególności w konferencjach i seminariach. Po zidentyfikowaniu obszaru uzasadniającego przygotowanie materiału informacyjno-edukacyjnego prowadzona była konsultacja z WEK w celu określenia charakteru przygotowywanego materiału, obejmująca w szczególności przyjęcie optymalnej formy publikacji (np. komunikat, raport czy forma pytań i odpowiedzi) oraz dostosowanie formy przekazu do potencjalnych odbiorców (np. pełnomocnicy procesowi, konsumenci, przedstawiciele mediów).

(akta kontroli: tom III str. 127, 130-136)

Przedstawiciel Rzecznika Finansowego brał udział w posiedzeniach Zespołu roboczego ds. działań edukacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego

³⁴ Poradnik Rzecznika Finansowego *Inwestycje w obligacje nie zawsze bezpieczne* z września 2023 r.: <https://rf.gov.pl/wp-content/uploads/2023/10/Poradnik-Rzecznika-Finansowego.-Inwestycje-w-obligacje-nie-zawsze-bezpieczne.pdf>.

³⁵ Komunikat Rzecznika Finansowego w sprawie ogłoszenia upadłości Getin Noble Banku, publikacja 21 lipca 2023 r.: <https://rf.gov.pl/2023/07/21/komunikat-rf-upadlosc-gnb-zglaszanie-wierzycielnosci/>. Pytania i odpowiedzi: <https://rf.gov.pl/faq-wierzycielnosci-gnb/>; Komunikat Rzecznika Finansowego w sprawie terminu zgłaszania wierzycielności syndykowi w sprawie upadłości Getin Noble Banku S.A. (sygn. akt: WA1M/GU/188/2023), publikacja 18 sierpnia 2023 r.: <https://rf.gov.pl/2023/08/18/komunikat-rzecznika-finansowego-w-sprawie-terminu-zglaszania-wierzycielnosci-syndykowi-w-sprawie-upadlosci-getin-noble-banku-s-a-sygn-akt-wa1m-gu-188-2023/>.

³⁶ Rzecznik Finansowy ostrzega przed usługami platform inwestycyjnych, publikacja 3 grudnia 2019 r.: <https://rf.gov.pl/2019/12/03/rzecznik-finansowy-ostrega-przed-uslugami-platform-inwestycyjnych/>; Rzecznik Finansowy ostrzega! Uwaga na „kryptowalutowe” pożyczki, publikacja 19 marca 2021 r.: <https://rf.gov.pl/2021/03/19/rzecznik-finansowy-ostrega-uwaga-na-kryptowalutowe-pozyczki/>; Rzecznik Finansowy ostrzega! Niech nas nie zwiodą obietnice szybkich zysków i roztaczane wizje ich rozmiarów!, publikacja 21 lipca 2021 r.: <https://rf.gov.pl/2021/07/21/rzecznik-finansowy-ostrega-niech-nas-nie-zwioda-obietnice-szybkich-zyskow-i-roztaczane-wizje-ich-rozmiarow/>.

utworzonego w ramach Rady Rozwoju Rynku Finansowego (dalej także: Zespół Roboczy RRRF) i wnosił na jego forum zagadnienia w zakresie potrzeb edukacyjnych społeczeństwa, wynikających z funkcjonowania rynku finansowego. Uczestniczył w sześciu (z ośmiu) posiedzeniach Zespołu Roboczego RRRF w okresie od 24 lutego 2021 r. do 2 marca 2023 r., przedstawiając prezentację nt. edukacji finansowej w czasie pandemii, realizowanej przez Biuro RF (24 lutego 2021 r.), dzieląc się działaniami Biura RF o realizowanych inicjatywach informacyjno-edukacyjnych w zakresie finansów, w tym m.in. bezpiecznego poruszania się po polskim rynku finansowym, kierowanych do uchodźców z Ukrainy (12 kwietnia 2022 r.), przedstawiając stanowisko RF w kwestii znaczenia wprowadzenia nowego przedmiotu *Biznes i zarządzanie* z perspektywy edukacji finansowej, a także informując o planowanych działaniach Biura RF w ramach *Global Money Week* (online 2 marca 2023 r.).

(akta kontroli: tom II str. 355-356; tom IV str. 114, 170-171, 313-405)

Przedstawiciele RF brali również udział w posiedzeniach:

- Grupy Roboczej ds. Bezpieczeństwa Płatności NBP powołanej przez Radę ds. Systemu Płatniczego uchwałą nr 1 /2021 z dnia 25 stycznia 2022 r. w celu inicjowania i prowadzenia działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa polskiego systemu płatniczego, w szczególności w zakresie płatności detalicznych. Rzecznika reprezentowało dwóch pracowników. Wynikiem pracy Grupy oraz czterech zespołów zadaniowych w 2022 r. było m.in. przygotowanie i przeprowadzenie procesu weryfikacji Rekomendacji Rady ds. Systemu Płatniczego, co skutkowało przyjęciem przez Radę ds. Systemu Płatniczego 19 grudnia 2022 r. nowej, zmodyfikowanej listy rekomendacji dotyczących działań na rzecz ograniczania transakcji oszukańczych w płatnościach detalicznych w Polsce. Grupa uznała także zasadność dokonywania w przyszłości takiej weryfikacji raz do roku;
- Grupy roboczej ds. portalu edukacji finansowej – powołanej przez Radę Edukacji Finansowej w celu opracowania założeń merytorycznych przyszłego portalu edukacji finansowej. Rzecznika reprezentował od 27 kwietnia 2023 r. jeden pracownik, który wziął udział w jednym posiedzeniu 22 maja 2023 r.;
- Grupy roboczej ds. strategii edukacji finansowej – spotkania grup roboczych MF, OECD i innych instytucji dotyczące opracowania *Narodowej Strategii Edukacji Finansowej* oraz innych projektów z zakresu edukacji i popularyzacji wiedzy o finansach. Rzecznika reprezentował jeden pracownik od 12 grudnia 2022 r., który wziął udział we wszystkich dziewięciu spotkaniach w okresie od 21 grudnia 2022 r. do 17 marca 2023 r. W ramach działania Grupy przedstawiciel RF przygotował odpowiedź na pytania ankiety pt. *National Financial Education Strategy and Implementation Roadmap in Poland – First draft*. Dokument ten dotyczył bieżących działań Rzecznika oraz możliwości zaangażowania RF w przygotowanie i wdrożenie Krajowej Strategii Edukacji Finansowej. Uczestniczył także w posiedzeniach komitetu sterującego z udziałem przedstawiciela OECD. Proponowane w Grupie ustalenia i zmiany były przez niego konsultowane z kierownictwem Biura RF w kontekście ich znaczenia z punktu widzenia kompetencji i zadań ustawowych RF. Projekt Strategii Edukacji Finansowej dla Polski został oficjalnie przedstawiony 10 kwietnia 2023 r. w siedzibie Ministerstwa Finansów w Warszawie.

(akta kontroli: tom II str.51-53; tom IV str. 114, 119-120, 152-153, 164-170, 172-312)

Rzecznik Finansowy współpracował z Radą Edukacji Finansowej poprzez swojego

przedstawiciela³⁷. Rada EF do końca grudnia 2022 r. była uprawniona do wyznaczania kierunków i sposobu realizacji zadań Funduszu, sprawowania nadzoru nad realizacją zadań Funduszu oraz nad gospodarowaniem jego środkami. W 2021 r. odbyło się sześć posiedzeń Rady EF, zostały podjęte trzy uchwały³⁸, w 2022 r. odbyło się dziewięć posiedzeń, podjęto pięć uchwał³⁹, a do 31 maja 2023 r. – pięć posiedzeń i podjęto trzy uchwały⁴⁰.

W latach 2021-2022 przedstawiciel RF uczestniczył we wszystkich posiedzeniach Rady EF, na których przekazywał, przygotowane przez Biuro RF, informacje o aktualnym stanie środków Funduszu EF, projekty sprawozdań z działalności Rady EF za 2020 r. i 2021 r. oraz angażował się między innymi w:

- 2021 r. w opracowywanie założeń pierwszej kampanii edukacyjnej realizowanej ze środków Funduszu, w konsultacje dotyczące projektu procedury i wzoru regulaminu wspierania projektów edukacyjnych z Funduszu EF oraz przekazał opinię prawną dotyczącą możliwości zgłaszania inicjatyw do *Wyróżnienia Rady* przez instytucje, które finansują lub współfinansują te inicjatywy, ale nie są ich organizatorami, podsumowanie ocen i opinii dotyczących poszczególnych projektów zgłoszonych do *Wyróżnienia Rady EF* dla inicjatyw edukacyjnych za 2020 r.;
- 2022 r. w prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o RF, w szczególności w obszarze dotyczącym działalności Rady oraz Funduszu EF, przekazanie informacji (otrzymanych z innego organu) o problemach wynikających z niewiedzy klientów banków wraz z propozycją ich omówienia na posiedzeniu Rady w przyszłości, w celu przygotowania projektów edukacyjnych, uczestnictwo w dyskusji na temat kolportowania i miejsca upublicznienia treści ulotki kierowanej do uchodźców z Ukrainy stanowiącej poradnik finansowy Rady EF, poinformowanie o wpływie petycji dotyczącej *Etykietowania produktów kredytowych*, czyli propozycji wprowadzenia rozwiązań odpowiedniego kategoryzowania i oznaczania, prowadzącej do bardziej świadomych decyzji konsumenta oraz o jej przesłaniu do właściwego departamentu Ministerstwa Finansów, przekazanie członkom Rady Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia dotyczącej strony internetowej Rady EF.

Do 31 maja 2023 r. przedstawiciel RF uczestniczył w czterech (z pięciu) posiedzeniach Rady EF⁴¹ gdzie m.in. wyrażał stanowisko w dyskusji nad przyjęciem uchwały w sprawie wyznaczenia kierunków realizacji zadań finansowanych ze środków Funduszu EF w 2023 r. (podnosząc kwestie możliwego przeprowadzenia kampanii informacyjnej dotyczącej praw klientów w procesie likwidacji szkód,

³⁷ Pismo Ministra Finansów z 28 marca 2019 r. nr BKP6.707.2.2019 w sprawie powołania na członka Rady EF przedstawiciela RF.

³⁸ Uchwała nr 1/2021 z 3 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia założeń ogólnopolskiej kampanii Rady Edukacji Finansowej *Dbam o finanse*; uchwała nr 2/2021 z 8 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Procedury wydatkowania środków finansowych na realizację projektów z zakresu edukacji finansowej w ramach Funduszu Edukacji Finansowej; uchwała nr 3/2021 z 9 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Sprawozdania z działalności Rady Edukacji Finansowej za 2020 r.

³⁹ Uchwała nr 1/2022 z 4 stycznia 2022 r. w sprawie Regulaminu Przyznawania Wyróżnienia Rady Edukacji Finansowej, nr 2/2022 z 29 kwietnia 2022 r. Przyznania Wyróżnienia Rady Edukacji Finansowej za 2021 r., nr 3/2022 z 3 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Rady Edukacji Finansowej w 2021 r., nr 4/2022 z 16 września 2022 r. w sprawie przyznania patronatu Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Finansach *Finansomania* w roku akademickim 2022/2023, nr 5/2022 z 19 października 2022 r. w sprawie regulaminu udzielania patronatów przez Radę Edukacji Finansowej.

⁴⁰ Uchwała nr 1/2023 z 24 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia kierunków realizacji zadań finansowanych ze środków Funduszu Edukacji Finansowej w roku 2023, uchwała nr 2/2023 z 27 lutego 2023 r. w sprawie objęcia patronatem VII Kongresu Edukacji Finansowej i Przedsiębiorczości, uchwała nr 3/2023 z 3 kwietnia 2023 r. w sprawie regulaminu przyznawania Wyróżnienia Rady Edukacji Finansowej.

⁴¹ Protokoły od nr 1/I/2023 do nr 5/II/2023 z posiedzeń Rady Edukacji Finansowej za okres od 3 lutego 2023 r. do 21 kwietnia 2023 r.

w szczególności szkód komunikacyjnych), oraz stanowisko do informacji Departamentu Prawnego MF o stanie przygotowań do rozpoczęcia funkcjonowania Funduszu EF.

(akta kontroli: tom I str.254, 258-375; tom II str. 1-39, 54-56; tom IV str. 32-108; tom V str. 36-59)

W latach 2021-2022 Rada EF nie podejmowała inicjatyw skutkujących wydatkowaniem środków Funduszu EF z uwagi na wątpliwości prawne w zakresie dopuszczalności wydatkowania środków. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. Rada EF nie występowała do Rzecznika Finansowego o uruchomienie środków z Funduszu EF. Pomimo braku możliwości wydatkowania środków Funduszu Rada EF podejmowała w latach 2021-2022 inicjatywy na rzecz edukacji finansowej niepociągające za sobą konieczności uruchomienia środków z Funduszu EF. Były one realizowane przez Rzecznika Finansowego, a ich koszty pokrywano z wynagrodzenia przysługującego Rzecznikowi z tytułu obsługi Funduszu.

Rzecznik Finansowy w związku z obsługą i realizacją zadań ze środków Funduszu, przedstawiał Radzie EF, w wymaganym terminie do 30 dnia miesiąca następującego po każdym kwartale, sprawozdanie kwartalne z realizacji zadań Funduszu EF w danym kwartale oraz sprawozdanie z gospodarowania środkami Funduszu wraz z informacją o wykorzystaniu środków Funduszu według stanu na ostatni dzień danego kwartału⁴² (szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* pkt 2).

(akta kontroli: tom II str.44-45, 444-521; tom V str. 132-145, 180-182)

Fundusz Edukacji Finansowej został utworzony na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku⁴³ w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli w kontekście podejmowania decyzji finansowych, w tym decyzji inwestycyjnych. Fundusz funkcjonował przy Biurze RF od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. i miał umożliwić przeznaczanie środków na finansowanie edukacji finansowej. Z uwagi na wątpliwości prawne dotyczące dopuszczalności dokonywania wydatków z Funduszu na realizację ustawowych zadań z zakresu edukacji finansowej oraz stanowisko przedstawiające opinię Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej⁴⁴ w tej sprawie, nie dokonywano wydatków z Funduszu⁴⁵, a jedynie gromadzono środki (pochodzące głównie z wpływów z tytułu kar pieniężnych określonych w art. 43c ust. 1 pkt 1-3 ustawy) na rachunku bankowym.

Jedynym kosztem Funduszu EF było wynagrodzenie przysługujące RF na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wynagrodzenia Rzecznika Finansowego z tytułu obsługi i realizacji zadań finansowanych ze środków Funduszu Edukacji Finansowej⁴⁶. Rzecznik Finansowy otrzymał wynagrodzenie za 2021 r. w wysokości 18 481,83 zł i za 2022 r. - 117 260,58 zł (łącznie 135 742,41 zł).

⁴² Określone w art. 4 pkt 4 i 5 Regulaminu funkcjonowania Funduszu EF, będącego załącznikiem do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu funkcjonowania Funduszu (Dz. U. poz. 2374), dalej także: Regulamin funkcjonowania Funduszu EF.

⁴³ Dz. U. z 2018 r. poz. 2243, ze zm.

⁴⁴ Opinia Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej dotycząca podmiotu uprawnionego i zobowiązanego do podejmowania czynności w odniesieniu do środków Funduszu Edukacji Finansowej z 3 czerwca 2020 r. nr KR-41-501-50/20/MDR, w której PG RP postulowała *de lege ferenda* o niezwłoczne dokonanie kompleksowej nowelizacji ustawy, w której ustawodawca jednoznacznie i precyzyjnie określi charakter prawny Funduszu, podmiot, któremu przysługuje własność środków Funduszu, jak również rolę Rzecznika Finansowego w stosunku do Funduszu.

⁴⁵ Sprawozdanie z działalności Rzecznika Finansowego za 2020 r. str. 124-125; https://rf.gov.pl/wp-content/uploads/2021/04/30.03.2021_Sprawozdanie-Rzecznika-Finansowego-za-2020-rok-wersja-konco...-1.pdf.

⁴⁶ Dz. U. poz. 998; dalej także: rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia RF.

Rzecznik administrował Funduszem poprzez prowadzenie obsługi księgowej rachunku bankowego Funduszu oraz obsługi prawnej i administracyjnej Rady EF, natomiast nie realizował zadania ustawowego Funduszu, tj. finansowania edukacji finansowej ze środków Funduszu.

Stan środków Funduszu EF na 1 stycznia 2022 r. wyniósł 105 608 663,48 zł (w tym środki do dyspozycji – 2 549 476,55 zł), zaś na 31 grudnia 2022 r. wyniósł 147 027 525,69 zł (w tym środki do dyspozycji – 41 215 241,59 zł).

W jednym przypadku RF dokonał zwrotu środków z Funduszu EF do KNF (22 kwietnia 2021 r. w kwocie 300 tys. zł), w związku z uchyleniem przez sąd decyzji KNF wydanej w 2019 r. w przedmiocie kary pieniężnej za przekroczenie ograniczenia inwestycyjnego⁴⁷.

W wyniku nowelizacji ustawy o RF utworzony został Funduszu Edukacji Finansowej jako państwowy fundusz celowy w rozumieniu ufp, którego dysponentem jest Minister Finansów, i zastąpił funkcjonujący do końca 2022 r. przedmiotowy Fundusz. Rzecznik Finansowy prawidłowo i terminowo wywiązał się z obowiązków związanych z likwidowanym z 31 grudnia 2022 r. Funduszem EF (o którym była mowa w rozdziale 4a ustawy o RF), przekazując zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o RF:

- 30 grudnia 2022 r. Ministrowi Finansów informacje i dokumenty niezbędne do dysponowania środkami Funduszu EF, tj. obroty i salda kont księgowych Funduszu EF według stanu na 30 grudnia 2022 r. (art. 29 ustawy zmieniającej), informację o braku należności i zobowiązań likwidowanego Funduszu oraz dokumentów z nimi związanych (art. 30 ust. 2 ustawy), informację o braku praw i obowiązków wynikających z umów i porozumień zawartych w imieniu likwidowanego Funduszu i dokumentów z nimi związanych (art. 31 ust. 2 ustawy zmieniającej), informację o stanie środków Funduszu EF na 30 grudnia 2022 r., wykaz wpłaconych kar oraz plan Funduszu EF na lata 2023-2026;
- 5 stycznia 2023 r. Ministrowi Finansów środki z rachunku likwidowanego Funduszu EF na rachunek bankowy⁴⁸ nowo utworzonego Funduszu Celowego – Fundusz Edukacji Finansowej (art. 29 ust. 2 pkt. 2 ustawy) w kwocie 147 178 633,11 zł, tj. wyższej od stanu środków Funduszu na 31 grudnia 2022 r. (147 027 525,69 zł) o 151 107, 42 zł – z tytułu uzyskanych odsetek od lokat overnight (za okres 2-5 stycznia 2023 r.);
- 31 stycznia 2023 r. Prezesowi RM i MF informację o braku finansowania działalności edukacyjnej ze środków zlikwidowanego Funduszu oraz o wykorzystaniu środków likwidowanego Funduszu za rok 2022 (art. 27 ustawy zmieniającej) i o niezwłocznym przekazaniu rozliczenia wynagrodzenia pobranego zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie wynagrodzenia RF, po ostatecznym rozliczeniu wszystkich kosztów RF poniesionych w 2022 r.,
- 2 lutego 2023 r. (niezwłocznie) na rachunek Funduszu EF różnicę dodatnią w kwocie 668 991,35 zł pomiędzy wynagrodzeniem wypłaconym RF za rok 2022, a kosztami poniesionymi przez RF w tym roku w związku z obsługą i realizacją zadań finansowanych ze środków likwidowanego Funduszu (art. 33 ustawy zmieniającej),
- 8 lutego 2023 r. Prezesowi RM i MF rozliczenie wynagrodzenia pobranego zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie wynagrodzenia RF.

⁴⁷ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 grudnia 2020 r., sygn. akt II GSK 968/20 (oddalenie skargi kasacyjnej).

⁴⁸ Przekazanie przez MF 4 stycznia 2023 r. numeru rachunku bankowego nowo utworzonego Funduszu Celowego-Funduszu Edukacji Finansowej, jednak 4 stycznia 2023 r. wysłane przez RF zlecenie wykonania przelewu środków Funduszu, z przyczyn technicznych, leżących po stronie odbiorcy przelewu nie było możliwe.

(akta kontroli tom II str. 40-43, 514-521; tom III str. 138, 156-204, 440-457; tom V str. 60-125)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dwóch (z pięciu) objętych badaniami inicjatyw RF o charakterze edukacyjno-informacyjnym na łączną kwotę 62,3 tys. zł (organizacja webinarium – 31,15 tys. zł i V Edycja Konkursu o nagrodę RF – 31,15 tys. zł), zleconych wykonawcy zewnętrznemu stwierdzono:

- a) zlecenie 24 maja 2021 r.⁴⁹ wykonawcy zewnętrznemu zadań, które możliwe były do realizacji w ramach bieżącej działalności Biura RF. Z wniosków o zawarcie umów z tym wykonawcą z 27 kwietnia 2021 r. wynikało, że umowy mogą mieć charakter i cechy umów o pracę (wybrany wykonawca był pracownikiem WEK do 31 marca 2021 r.). Powyższe działanie było niezgodnie z § 15 ust. 2 pkt 1 i 4 Procedury zawierania umów cywilnoprawnych oraz obiegu dokumentacji związanej z umowami, określonej w rozdziale 5 zarządzenia nr 6/2019 RF, wskazującej na zakaz uwzględnienia wniosku w takich przypadkach;

- b) realizację zadań w oparciu o nierzetelne analizy rynku.

Wnioski WEK o wyłączenie z procedury analizy rynku i powierzenie firmie zewnętrznej realizacji zamówień: organizacji i przeprowadzenia cyklu webinarium RF o szacowanej wstępnie wartości zamówienia 35,6 tys. zł oraz zorganizowanie i koordynacja przebiegu konkursu RF na najlepszą pracę dyplomową również o szacowanej wstępnie wartości zamówienia 35,6 tys. zł zostały skierowane do Dyrektora WAF 27 kwietnia 2021 r. Uzasadnieniem wyboru wykonawcy była specyfika zamówień oraz fakt, że jako pracownik Biura RF wykonawca realizował już wcześniej tego typu działania. Na wniosek Dyrektora WAF z 20 maja 2021 r. o uzupełnienie wniosków o analizę podobnego typu zleceń i podanie przedziału cenowego, Dyrektor WEK w sporządzonych 20 maja 2021 r. notatkach służbowych poinformował o przeprowadzeniu rozmów dotyczących rozeznania rynku w kontekście wykonania przedmiotowych usług i podał otrzymane odpowiedzi od czterech firm, w tym od polecanego wykonawcy⁵⁰, z których wynikało, że ceny zaproponowane przez trzy inne firmy były wyższe od ofert tego wykonawcy na jedno i drugie zamówienie.

Analizę rynku przeprowadzono niezgodnie z § 9 ust. 7 pkt 1-2 Zasad dotyczących przygotowania i prowadzenia postępowania w trybie wyłączenia ze stosowania ustawy, określonych w rozdziale 4 zarządzenia nr 6/2019 RF, tj. nie uzyskano co najmniej jednej oferty złożonej na zapytanie skierowane do co najmniej trzech wykonawców, zawierającej warunki zakupu/realizacji i cenę lub nie zebrano co najmniej trzech wydruków ze stron internetowych wykonawców zawierających warunki zakupu/realizacji i cenę.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 upf wszystkie wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny. Dlatego też, zdaniem NIK, w dokumentacji dotyczącej zleconych zadań, na podstawie umów

⁴⁹ Umowy nr 59/RF/2021, w przedmiocie organizacji webinarium prowadzonych przez Biuro RF w czasie określonym od 1 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. i nr 58/RF/2021, w przedmiocie przeprowadzenia V edycji Konkursu o Nagrodę Rzecznika Finansowego za najlepszą rozprawę habilitacyjną i doktorską oraz pracę magisterską i licencjacką z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym w czasie określonym od 1 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

⁵⁰ Organizacja i przeprowadzenie cyklu webinarium Rzecznika Finansowego (2 miesięcznie) w okresie czerwiec-grudzień: [... Sp. z o.o.] – 40 tys. zł, [Agencja ...] – 38 tys. zł, [preferowany wykonawca] – 31,5 tys. zł i [...] – 35 tys. zł; przeprowadzenie V edycji konkursu o nagrodę Rzecznika Finansowego na najlepszą pracę naukową: [... Sp. z o.o. ...] – 45 tys. zł, [Agencja ...] – 48 tys. zł, [preferowany wykonawca] – 31,5 tys. zł i [...] – 36,5 tys. zł.

cywilnoprawnych, powinny się znaleźć analizy rynku potwierdzające, że ustalone koszty wykonania danych zadań są ustalone właściwie.

Najwyższa Izba Kontroli ustaliła, że żadna z trzech firm wskazanych w notatce z 20 maja 2021 r. nie potwierdziła, aby otrzymała zapytania ofertowe lub w innej formie była proszona o udzielanie wyjaśnień czy przygotowanie ofert na realizację powyższych przedsięwzięć RF.

NIK wskazuje, że zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 1-2 zarządzenia nr 5/2020 RF z 27 kwietnia 2020 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego dla Biura RF do obowiązków Dyrektora należy w szczególności inicjowanie, organizowanie i koordynowanie prac Wydziału oraz kontrola prawidłowego i terminowego wykonywania zadań w ramach Wydziału. Natomiast Dyrektor WEK nie zapewnił prawidłowego wykonywania zadań Wydziału, doprowadzając do udzielenia dwóch zamówień preferowanemu wykonawcy, na podstawie przygotowanych przez siebie notatek z rozeznania rynku, którego prawdopodobnie nie przeprowadzono.

Obecny Rzecznik Finansowy podał, że *na pytania dotyczące realizacji webinarów oraz zorganizowania i koordynacji Konkursu Rzecznika Finansowego na najlepszą pracę dyplomową, Rzecznik nie jest w stanie udzielić odpowiedzi, ponieważ żadna z osób (w tym dyrektorzy), które brały udział w procesie wyłaniania wykonawcy, podpisywania umowy oraz jej weryfikacji, nie pracuje już w Biurze RF. A także, że Rzecznik nie jest w stanie wskazać, dlaczego nie zadziałał nadzór dyrektorski nad pracownikami, z uwagi na brak prawnych możliwości odebrania wyjaśnień od dyrektorów, po wygaśnięciu ich stosunków pracy. Dyrektorzy ci nie pozostawili jakichkolwiek dokumentów świadczących o wykonywaniu z ich strony nadzoru nad zawartymi umowami.*

NIK zauważa, że wydatki realizowane przez RF powinny być dokonywane z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, na podstawie rzetelnie przeprowadzonej analizy rynku.

(akta kontroli tom II str. 525-593; tom III str. 125, 205-260, 458-477; tom IV str. 1-14; tom V str. 183-187, 207)

2. Dwa (z siedmiu) sprawozdania kwartalne z realizacji zadań Funduszu EF w danym kwartale oraz sprawozdania z gospodarowania środkami Funduszu wraz z informacją o wykorzystaniu środków Funduszu według stanu na ostatni dzień danego kwartału przekazano Radzie EF z opóźnieniem. Sprawozdania przekazano 18 sierpnia 2022 r. (za II kw. 2022 r.) i 13 grudnia 2022 r. (za III kw. 2022 r.), tj. odpowiednio 18 dni oraz 1 miesiąc i 13 dni po upływie wymaganego terminu (przypadającego odpowiednio na 30 lipca 2022 r. i na 31 października 2022 r.), określonego w art. 4 pkt 4 i 5 Regulaminu funkcjonowania Funduszu EF.

Osobą odpowiedzialną za ich przekazanie był Zastępca Dyrektora WAF, wchodzący w skład Zespołu Obsługi Funduszu Edukacji Finansowej (ZEA).

NIK wskazuje, że zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 1-2 zarządzenia nr 5/2020 RF z 27 kwietnia 2020 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego dla Biura RF do obowiązków Dyrektora należy w szczególności inicjowanie, organizowanie i koordynowanie prac Wydziału oraz kontrola prawidłowego i terminowego wykonywania zadań w ramach Wydziału. Natomiast Dyrektor WAF, odpowiadając za realizację zadań Wydziału, w skład którego wchodził ZEA, nie zapewnił w pełni prawidłowej obsługi Funduszu EF, do czego był zobowiązany zgodnie z § 26 ust. 3 ww. Regulaminu organizacyjnego.

Rzecznik Finansowy podał, że *ani w drugim, ani w trzecim kwartale 2022 r. nie były wydatkowane środki Funduszu Edukacji Finansowej, a dodatkowo*

członkowie REF na bieżąco byli informowani o stanie środków na rachunku Funduszu [...]. Sprawozdania za II i III kwartał 2023 r. z realizacji zadań Funduszu Edukacji Finansowej nie złożono w terminie z powodu usprawiedliwionej nieobecności pracownika BRF (zastępcy dyrektora).

Zdaniem NIK Rzecznik postąpił nierzetelnie i nie wywiązał się z obowiązków związanych z realizacją obowiązków sprawozdawczych związanych z Funduszem EF. NIK wskazuje, że w całym badanym okresie środki z Funduszu nie były wydatkowane, ale pomimo tego Rzecznik Finansowy pięciokrotnie przedstawiał Radzie EF sprawozdania kwartalne za okres I-IV kw. 2021 i I kw. 2022 r. w wymaganym terminie.

(akta kontroli str. tom II str. 458-461, tom V str. 132, 143-145, 155-157)

IV. Wnioski

W związku z podjęciem przez Rzecznika Finansowego działań służących wzmocnieniu nadzoru, między innymi poprzez wprowadzenie 3 stycznia 2022 r. procedur postępowań zakupowych do Systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją oraz wydanie 6 listopada 2023 r. zarządzenia nr 19/2023 RF w sprawie udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 130 tys. zł, a także zmianę dysponenta Funduszu Edukacji Finansowej od 1 stycznia 2023 r., Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 16 stycznia 2024 r.

Kontroler
Anna Patyńska
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Budżetu i Finansów
p.o. Dyrektor
Anna Wojcieszekiewicz


.....
podpis


.....
podpis

